

Mục đích chuyến thăm Việt Nam của bộ trưởng Quốc phòng Mỹ

Tác Giả: Đức Tâm

Thứ Sáu, 25 Tháng 5 Năm 2012 11:16

Nhà báo Việt Nam báo chia sẻ trong việc làm thế nào xử lý quan hệ với Trung Quốc và Hoa Kỳ

*Bộ trưởng Quốc phòng Hoa Kỳ Leon Panetta
REUTERS*

Từ ngày 03 đến 05/06/2012, bộ trưởng Quốc phòng Hoa Kỳ Leon Panetta công du Việt Nam.

Sau đây là những điểm chính của giáo sư Carl Thayer, chuyên gia về Việt Nam, thuộc Học viện Quốc phòng Úc, về chuyến đi này.

Năm 2003, Việt Nam và Hoa Kỳ đã đồng ý tiến hành trao đổi các chuyến viếng thăm cấp bộ trưởng Quốc phòng, ba năm một lần.

Năm 2003, bộ trưởng Quốc phòng, tướng Phạm Văn Trà đã thăm Washington. Năm 2006, bộ

trưởng Quốc phòng Donald Rumsfeld công du Hà Nội.

Đến năm 2009, Bộ trưởng Quốc phòng, tướng Phùng Quang Thanh thăm Washington.

Chuyến công du tới Hà Nội của Bộ trưởng Quốc phòng Leon Panetta vào tháng Sáu, nằm trong hàng loạt trao đổi các cuộc viếng thăm đã được thỏa thuận. Có thể nói thích thú đi kèm chuyến đi lần này của Bộ trưởng Panetta là ông kết hợp với việc tham dự Đại hội thể thao đông nam Á Shangri La, được tổ chức tại Singapore.

Chuyến đi Hà Nội hồi tháng 10 năm 2010 của cựu Bộ trưởng Quốc phòng Robert Gates không nằm trong thỏa thuận trao đổi các cuộc viếng thăm cấp Bộ trưởng. Bộ trưởng Gates đã tới Hà Nội để dự lễ khai mạc Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng ASEAN mở rộng. (ASEAN Defense Ministers Meeting Plus).

Hoa Kỳ và Việt Nam đã tiến hành đổi thỏa thuận quốc phòng trong 8 năm qua. Cùng với thời gian, cuộc đổi thỏa thuận này đã mở rộng, với sự tham gia của các quan chức cao cấp.

Cuộc đổi thỏa thuận quốc phòng Mỹ-Việt thường niên được tiến hành ra vào năm 2004. Bốn năm sau, cuộc đổi thỏa thuận này được nâng lên thành Đại hội Chính trị, An ninh và Quốc phòng, với sự tham gia của các quan chức cao cấp trong lĩnh vực ngoại giao và quốc phòng hai nước.

Đến năm 2010, Đại hội quốc phòng Mỹ-Việt được nâng cấp khi cuộc Đại hội với Chính sách Quốc phòng được ưu tiên được tổ chức giữa các sĩ quan quân đội cao cấp của Bộ Quốc phòng Việt Nam và của Bộ Quốc phòng Hoa Kỳ để tiếp tục trao đổi.

Hoa Kỳ tiến hành đổi thỏa thuận chiến lược với Việt Nam như là một phần trong chính sách liên kết chính thức của Mỹ.

Hoa Kỳ mong muốn thúc đẩy hóa quan hệ hợp tác quốc phòng qua một số lĩnh vực và để cho Việt Nam làm quen với việc hợp tác với Mỹ.

Nói một cách khác, biến đổi một mối quan hệ không nằm trong các thỏa thuận, thành các hoạt động thông thường xuyên và để cho nó trở thành một phần trong hợp tác lâu dài với quốc phòng. Ví dụ, Việt Nam chấp nhận thực hiện các thỏa thuận để với các tàu phi tác chiến của hải quân Mỹ.

Đa số các thỏa thuận gần đây được tiến hành trong khu vực dân sự của vịnh Cam Ranh. Bộ trưởng Panetta đang nhận sự thúc giục của Việt Nam nên linh hoạt hơn khi áp dụng thỏa thuận này.

Tháng 09/2011, tại cuộc Đối thoại về Chính sách Quốc phòng lần thứ hai, Hoa Kỳ và Việt Nam đã ký biên bản ghi nhận chính thức đầu tiên (Memorandum of Understanding – MOU) về hợp tác quốc phòng.

Biên bản này bao gồm 5 lĩnh vực ưu tiên : Thiết lập đối thoại cấp cao để nâng cao hai bên Quốc phòng, an ninh hàng hải, tìm kiếm và cứu hộ, nghiên cứu và trao đổi kinh nghiệm và hoạt động gìn giữ hòa bình của Liên Hiệp Quốc và trợ giúp nhân đạo và cứu trợ thảm họa thiên tai.

Chuyến công du của Bộ trưởng Panetta sẽ có mục đích là thúc đẩy thỏa thuận để đạt được các bước tiến trong những lĩnh vực hợp tác này.

Ngoài ra, Bộ trưởng Panetta sẽ tìm kiếm một sự cam kết của Việt Nam trong việc thực hiện Tuyên bố hợp tác số khế ước quân y, được ký kết hồi tháng 08/2011.

Hoa Kỳ đang đưa sang Việt Nam một đội ngũ nghiên cứu y tế. Đây sẽ là một bước tiến lớn để với Việt Nam bởi vì cho đến nay, Việt Nam vẫn chấp nhận là sẽ không di chuyển của các nhân viên quân y của Mỹ, ngoài những người làm việc tại Phòng Tù viên Quân sự.

Bộ trưởng Panetta cũng sẽ tìm cách thúc đẩy các thỏa thuận hợp tác và trợ giúp nhân đạo và cứu trợ thảm họa thiên tai, chấp nhận không bán, chấp nhận buôn lậu ma túy, không phát triển vũ khí hạt nhân và an ninh hàng hải. Việt Nam sẽ sẵn sàng đóng góp đầu tiên vào việc gìn giữ hòa bình quốc tế trong khuôn khổ Liên Hiệp Quốc. Đang nhận biết Bộ trưởng Panetta sẽ nêu vấn đề làm thế nào

Đó Mỹ có thể tiếp tục hỗ trợ Việt Nam trong tiến trình này.

Hiện đây, các Thượng nghị sĩ John McCain và Joe Liberman tiếp tục là trong chuyến viếng thăm của họ, phía Việt Nam đã trình bày một « danh sách mong muốn » các thiết bị quân sự mà Việt Nam muốn được cung cấp.

Các Thượng nghị sĩ đã nói rõ là vốn dĩ này sẽ không có tiến triển cho đến khi nào Việt Nam cải thiện tình trạng nhân quyền. Không có nhượng bộ hay hiểu lầm nào khác sau chuyến công du của các Thượng nghị sĩ Mỹ.

Nhị bộ Việt Nam bị chia rẽ trong việc làm thế nào xử lý quan hệ với Trung Quốc và Hoa Kỳ.

Vốn có một nhóm các nhân vật nổi bật ý thức rõ trong Đông ng còn cho rằng Hoa Kỳ thúc đẩy âm mưu diễn biến hòa bình để lật đổ chế độ xã hội chủ nghĩa của Việt Nam.

Các lo ngại về ý thức rõ này thường thông qua những kênh báo nhòm vào Cơ quan hoạt động vì hòa bình – Peace Corps và các trường đại học Mỹ, mượn hoạt động tại Việt Nam.

Phe bảo thủ cho rằng Việt Nam có thể xử lý được các tranh chấp với chế độ quy định Biển Đông mà không cần phải nhượng bộ theo Hoa Kỳ. Phe bảo thủ có thể nêu ra là quan hệ với Trung Quốc được cải thiện kể từ sau chuyến công du Bắc Kinh của Tổng bí thư Đông Nguyễn Phú Trọng, hồi tháng 10 năm ngoái. Cuộc viếng thăm của ông Trọng diễn ra sau khi Việt Nam đã cắt hai đại phái viên sang Trung Quốc hồi tháng Giêng và tháng Sáu. Đến tháng 10, Trung Quốc và Việt Nam đã đạt được thỏa thuận với các Nguyên thủ cấp bên chế độ giữ quy tắc vốn dĩ trên biển.

Các thành viên khác của Đông Cộng sản Việt Nam thì lại tiến hành chính sách chế độ hội nhập với thế giới, được thông qua tại Đại hội Đông lần thứ 11 năm 2011. Chính sách này nhằm thúc đẩy Việt Nam có quan hệ đa dạng với tất cả các cường quốc, trong đó có Hoa Kỳ. Hợp tác quốc phòng là một trong những khía cạnh của chính sách « chế độ hội nhập ».

Cần ghi nhận là Việt Nam và Anh Quốc đồng ý về các thỏa thuận về « quan hệ đối tác chiến lược ».

Bộ trưởng Ngoại giao Panetta sẽ phải chú ý sao cho việc công khai hợp tác quốc phòng giữa hai nước không bị các nhân vật bên ngoài trong đảng Công sản Việt Nam diễn giải nhầm là một ý đồ lôi kéo Việt Nam vào trong chính sách ngăn chặn, chống Trung Quốc. Việc này nói thì dễ hơn làm, cho dù Hoa Kỳ liên tục tuyên bố chính thức rằng họ muốn làm việc với Trung Quốc chứ không phải muốn kiểm soát.

Bộ trưởng Ngoại giao Panetta cũng sẽ phải đối mặt với tình thế khó xử trong các vấn đề nhân quyền.

Ông có thể giảm nhẹ vấn đề và đẩy sang bên Ngoại giao Mỹ. Thế nhưng, bộ trưởng Ngoại giao Panetta không thể không chú ý tới chính sách của Mỹ và các mối quan ngại của Hoa Kỳ về các công dân Mỹ và của những thành viên chủ chốt trong Nghị viện.

Mặt khác, bộ trưởng Ngoại giao Panetta phải rất thận trọng, tránh tỏ ra những mong đợi thiêu thớt liên quan đến những hợp tác quốc phòng trong tương lai, với các quan chức Việt Nam, những người đang thúc đẩy chính sách « chia đôi hợp tác ».

Cuối cùng, bộ trưởng Ngoại giao Panetta cũng phải ý thức được rằng những nhân vật bên ngoài trong Đảng cũng sẵn sàng dùng vấn đề nhân quyền để ngăn chặn sự phát triển mối quan hệ hợp tác quốc phòng chặt chẽ hơn với Hoa Kỳ.